

У Віцебскай вобласці ўкараняюць сучасныя метады для забеспячэння паўнаважнага жыцця людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

БЕЗ МЕЖ

СВАБОДА Ў РУХУ

— У 2014 годзе вырашылі распрацаваць і рэалізаваць эксперыментальную інавацыйную форму сацыяльнай рэабілітацыі — танцы на калясках. Апошнія — частка сістэмы сацыяльнага станаўлення асобы. Гэта ўніверсальны сродак, які адначасова выконвае шэраг функцый: пазнавальную, праектавання ўласнай дзейнасці, усведамлення ролі і месца свайго «я», — растлумачылі ў цэнтры.

Летась тэрытарыяльны цэнтр стаў першай з устаноў сістэмы сацыяльнай абароны, які прыняў удзел у конкурсе «Брэнд года». І ў ганаровай намінацыі «Сацыяльна адказны брэнд» быў удастоены бронзавага медала.

Пераадолець «сцяну»

У гэтым жа цэнтры ёсць цікавы праект для людзей з псіхічнымі захворваннямі. 1 лютага адбылося адкрыццё клубнага дома «Крылы надзеі». Ён створаны для рэабілітацыі людзей з праблемамі псіхічнага здароўя. Рэалізатарамі выступаюць партнёры сацыяльны псіханеўралогічны цэнтр і клубны дом «Ластаўчына гняздо» з Мюнхена.

— Такі «клуб» — альтэрнатыва дзённым стацыянарам, заснаваная на прынцыпах сяброўства, супрацоўніцтва і салідарнай

адказнасці. Гэта — мадэль сацыяльнай службы, якая дазваляе жыць па-за межамі бальніцы, аднавіць страчаныя навыкі, вярнуцца да актыўнага жыцця. А па магчымасці і да працы. «Клуб» з'яўляецца тым месцам, дзе людзі з цяжкімі і хранічнымі псіхічнымі захворваннямі атрымліваюць неабходную падтрымку, а таксама магчымасць працаваць, — падкрэслівае кіраўнік Віцебскага клубнага дома «Крылы надзеі» Алена БАРЫЛА.

Днямі члены клуба прэзентавалі спектакль «Сцяна». Кожны з акцёраў у той ці іншай ступені сутыкнуўся з навешваннем ярлыкоў з боку грамадства, рознымі формамі дыскрымінацыі. Гэтыя людзі па цагліны спрабуюць разбурыць на сваім шляху «сцяну» адчужэння, неразумення, стэрэатыпаў, сацыяльных ярлыкоў і страху.

І становяцца бізнесменамі

Нядаўна ў Віцебску адбыўся міжнародны інтэграцыйны форум «Да-ступныя праца і занятасць для людзей з інваліднасцю». У ім бралі ўдзел каля 250 прадстаўнікоў Беларусі, Расіі, Украіны, Казахстана і Малдовы.

Расіян зацікавіў беларускі вопыт. У прыватнасці тое, як людзям з абмежа-

ванымі магчымасцямі дапамагаюць стаць рамеснікамі. Пры гэтым падаткі для тых, хто сваімі рукамі робіць сувеніры, зусім не вялікія.

З боку дзяржавы аказваецца фінансавая падтрымка прадпрыемствам і фірмам, якія ствараюць працоўныя месцы для людзей з інваліднасцю. Напрыклад, з бюджэту кампенсуецца аплата працы (на працягу года), набыццё абсталявання і матэрыялаў.

Паводле слоў намесніка старшыні Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Віцебскага аблвыканка Ірыны МАТВЕЕВАЙ, летась створана 25 працоўных месцаў. Пяць чалавек з інваліднасцю атрымалі бязвыплатныя субсідыі для выдзялення прадпрымальных дзейнасці. Было б толькі жаданне — чалавеку дапамогуць і бізнес-план скласці, і ўсе неабходныя юрыдычныя пытанні вырашыць.

Але ўлічваючы, што пенсіі па інваліднасці парэальна невялікія, колькасць людзей з абмежаванымі магчымасцямі, якія жадаюць зарабляць, павялічваецца. І грамадству трэба яшчэ шмат чаго зрабіць, каб гэты попыт быў задаволены.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
pukshanski@zviazda.by

Для «Формулы-2»

Некаторыя з тых, хто рухаецца ў інвалідных калясках, з жартам называюць свой транспарт «Формула-2», бо выкарыстоўваюць яго нават... для ўдзелу ў спаборніцтвах.

А вось наколькі зручна ездзіць на такіх «калёсах» па населеных пунктах, ці ёсць магчымасць наведаць крамы, кавярні, музеі і гэтак далей? У Наваполацку аднымі з першых у краіне зрабілі інфармацыйны даведнік для калясачнікаў — так званую карту доступу.

Даведнік надрукаваны невялікім тыражом (арыгінал размешчаны ў інтэрнэце). І першапачаткова змяшчаў дадзеныя пра прыкладна 150 аб'ектаў. Пад назвамі і адрасамі размешчаны значкі, якія абзначаюць узровень доступу той ці іншай установы.

У прыватнасці, у будынку гарвыканкама ёсць пандус. А каля гарадскога вузла паштовай сувязі ёсць паркоўка для вадзіцеляў з інваліднасцю... У гарадской бальніцы, у паліклініках ёсць ліфты для інвалідаў. У даведніку таксама размешчана інфармацыя пра наяўнасць кнопак выкліку — калі адказны асобы сустракаюць калясачніка і дапамагаюць яму заехаць унутр будынкаў. Ёсць сімвалы, якія пацвярджаюць наяўнасць прыбіральных з выгодамі, папярэджаюць пра круты пад'ём. Такім жа чынам можна даведацца пра аптэкі, установы адукацыі, крамы, рэстараны, цырульні, басейн і гэтак далей. На сайце — і расклад рэйсаў па «спецыялізаваным» маршруце №4 аўтобусаў з кнілінгам — прыстасаваннем для заезду ў салон на калясцы.

Дарэчы, самі інваліды бралі актыўны ўдзел у рабоце над даведнікам — разам з работнікамі Наваполацкага тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва, добраахвотнікамі.

Танцы на калясках

У тэрытарыяльным цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Першамайскага раёна Віцебска ажыццяўляецца міні-праект «Свабода ў руху». Мэта — пераадоленне сацыяльных бар'ераў (эмацыянальнай ізаляцыі). У калясачнікаў ёсць магчымасці інтэграцыі ў грамадства, раскрыцця творчага патэнцыялу, працаўладкавання... Яны ахвотна займаюцца прапагандай і папулярызаваннем актыўнага ладу жыцця і становяцца прыкладам для іншых інвалідаў.

СВЯТЛО Ў АКНЕ

РАЗУМНІКІ, МАЙСТРЫ, УМЕЛЬЦЫ

У Міханавіцкім аддзяленні дзённага знаходжання інвалідаў дапамагаюць стаць на ногі як фізічна, так і псіхалагічна

Амаль два гады ў аграгарадку Міханавічы Мінскага раёна працуе аддзяленне дзённага знаходжання для інвалідаў. Яго наведваюць 27 чалавек да васьмнаццаці гадоў. І ў гэтым плане пасёлку пашасціла атрымаць добры шанец для падтрымкі, сацыялізацыі ў грамадстве людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Памяшканне пад яго выдзеліў мясцовы праваслаўны храм Дзмітрыя Свяціцеля Растоўскага, які ўзначальвае іерэй Дзмітрый ГРЫЦЭНКА, а ідэя і падтрымка зыходзілі ад Камітэта па працы і сацыяльнай абароне Мінаблвыканкама і Мінскага райвыканкама.

— Але без аўтарытэту і ініцыятывы старшыні Міханавіцкага сельвыканкама Святланы Уладзіміраўны Давальцовай у нас, напэўна, не атрымалася б такога плённага супрацоўніцтва дзяржавы і царквы, — лічыць іерэй Дзмітрый Грыцэнка.

— Грамадства ўсвядоміла: інвалід — такі ж чалавек, як і іншыя. Важна, каб і сам ён зразумеў, што з'яўляецца паўнацэннай асобай. Наша задача — развіць у ім усё тое, што закладзена Богам і Прыродай, выявіць і даць далейшы штуршок здольнасцям, таленту, навучыць сябе абслугоўваць без пабочнай дапамогі, — дадае загадчыца аддзялення Сняжана ДЗМІТРЫЕВА. — Здрааецца, што чалавек стаў інвалідам раптоўна, у выніку няшчаснага выпадку. Яму асабліва цяжка, маўляў, парушаны ўсе планы, надзеі, мары. У нас ёсць падапечны, які трапіў у аварыю. У яго была дэпрэсія. Але калі пачаў часцей наведваць ад-

дзяленне, то зразумеў, што жыццё працягваецца.

У аддзяленні працуюць разнастайныя гурткі, дзе кожны наведнік знаходзіць заняткаў па душы. А развіваць здольнасці і таленты дапамагаюць педагогі, кіраўнікі гурткоў.

У некаторых з падапечных палепшыліся псіхалагічны, фізічны стан здароўя. Хтосьці нават адмовіўся ад лекаў, абязбольваючых сродкаў.

Напрыклад, Уладзімір Петушкоў — кіраўнік майстэрні паліграфіі. Яго выхаванцы вырабляюць бланкеты, календары, якія дораць сваім родным, блізкім, рэалізуюць падчас мерапрыемстваў, прэзентацый. Неабходнае абсталяванне ахвяравалі спонсары.

Прадпрыемальнікі Міханавіцкага сельсавета падарылі аддзялен-

ню абсталяванне, якое дазволіла наладзіць работу фотастудыі, — такіх няма ні ў адной аналагічнай установе. Яе ўдзельнікі робяць не толькі здымкі, але і цэлыя фотарэпартажы, якія выкладваюць у сацыяльных сетках.

На першым паверсе ёсць кухня з электраплітой, халадзільнікам, газетнай посуду, мэблі. Менавіта тут раздолле для выхаванцаў Таццяны Грыцэнкі, якая вядзе гурток «Дамаводства». Яе падапечныя гатуюць розныя стравы, а затым дружна садзяцца за стол, каб пакаштаваць прысмакі, частуюць імі і іншых. У аддзяленні нават існуе праект «Падзяліся добрым рэцэптам». Ірына Міхайлаўна вучыць таксама маляваць, плесці розныя вырабы з саломкі, ільну, бісеру, газетнай паперы. «Мая задача не зрабіць самой, а зрабіць так, каб зрабілі мае падапечныя», — усміхаецца яна.

Кіраўнік гуртка «Наша здароўе» Арунас Буцвіла літаральна ставіць на ногі людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Да кожнага з іх у яго індывідуальны падыход і спецыяльна распрацаваная праграма. Адзін з хлопцаў пасля фізічнай рэабілітацыі пачаў насяці вёдры з вадой і паліваць агарод. А раней жа ледзьве лыжку трымаў у руках. Разам з тым кожны тыдзень Арунас Раманавіч наведвае сваіх падапечных дома.

«І тут вельмі важна, каб блізкія, якія даглядаюць ляжачых, таксама дапамагалі, — лічыць трэнер. — Толькі агульнымі намаганнямі можна дасягнуць лепшых вынікаў».

Жыццё аддзялення ў многім стала больш яркім і разнастайным дзякуючы спагадлівасці іншых людзей. «Мы вельмі ўдзячныя заснавальніку групы кампаній «ПроЛив» Віталю Глінскаму. Дзякуючы Віталю Фамічу нашы падапечныя пабывалі на канцэрце зорак беларускай эстрады, падворку «Лысая гара» з наведваннем кантактнага заапарка, у музеі Вялікай Айчыннай вайны, Жыровіцкім і Свята-Елісавецкім манастырах, у замкавым комплексе «Мір», палацава-паркавым комплексе «Нясвіж», — раскажаў айцец Дзмітрый. — Акрамя таго, у цэнтральным офісе фірмы і холе гасцініцы Віталь Фаміч наладзіў выстаўку работ нашага выхаванца Дзмітрыя Шыцікава».

Карціны Дзмітрыя выстаўлены і ў будынку аддзялення. Хлопец інвалід I групы, не можа трымаць ручку, карандаш. Кіраўнік гуртка Ірына Міхайлаўна Аляшкевіч прапанавала яму паспрабаваць маляваць мелам, паступова ў яго ўсё атрымалася. Ды яшчэ як! Цяпер, як сапраўдны мастак, Дзмітрый ставіць подпісы на сваіх шэдэўрах.

За кожным вынікам — тытанічная праца, веды і вопыт прафесіяналаў: кіраўніцтва, тэхнічнага персаналу, педагогаў аддзялення. У некаторых з іх падапечных палепшыліся псіхалагічны, фізічны стан здароўя. Хтосьці нават адмовіўся ад лекаў, абязбольваючых сродкаў, якія прымаў гадамі. Ды і бацькі прызнаюцца: дзеці сталі больш спакойнымі, у іх з'явілася ўпэўненасць у тым, што яны запатрабаваныя, іх любяць, шануюць і падтрымліваюць.

— У Беларусі 150 такіх сацыяльных устаноў, як наша, — канстатуе Дзмітрый Грыцэнка. — Як сведчыць іх вопыт, першыя гады — гэта гады станаўлення. І мы толькі ў пачатку шляху, наперадзе — удасканаленне метадаў сацыялізацыі інвалідаў. Таму для нас вельмі важна захаваць калектыву, бо з цягам часу ідзе выгаранне людзей: цяжкая работа, пераняпужанне, невялікая зарплата.

Сапраўды, спецыялістаў такога кшталту, якія б ахвяравалі сваім здароўем, вольным часам, каб дапамагчы іншым, няшмат. Але яны радуецца кожнаму маленькаму поспеху сваіх «дзяцей». І ўпэўнены, што тыя навыкі, якімі авалодалі выхаванцы, дапамогуць ім стаць на ногі як у прамым, так і ў пераносным сэнсе.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.
lazovskaya@zviazda.by